

VIII

Втім сонце закотилось, чорна п'ятьма
Враз скочила і вхопила за очі
Нетямного, і тут йому здалось,
Що хтось сокирою відтяв йому
Від тіла душу. Щез блискучий рай,
Минулось забуття блаженне. Заболіло
Побите тіло в кожній кісточці,
У кождім суставці. І застогнав
Глибоко Каїн, і, мов труп, звалився

На ледову, холодну площину.
Чи довго так лежав, чи ні — не тямив.
Прокинувся — насеред неба сонце
Ясніло мляво, холодно всміхалось.
Поглянув там, де вчора бачив рай,
І аж заплакав. Білою стіною
Стояла мла й скривала райський вид.

— Зажду, аж поки розійдеться мла,—
Подумав Каїн, та надармо ждав
До вечора — мла наче скам'яніла
На місці. Ждав ще ніч, ще другий день,
Колінами глибоко в лід потанув,
І борода його нависла ледом,—
Та райський вид вже більше не являвсь,
Пречудно сонце зранку виринали,
Та вечором безславно і без блиску
Тонуло в млі, мов човен у лимані.

І думав Каїн: «Ні, даремно жду!
І знов грішу, бажаючи, щоб бог
Ще раз зіслав мені той промінь ласки,
Якого я і вперве був негідний.
Великий ти в ділах своїх, о боже!
Тепер прозрів я, що значать ті чорні,
Таємні сили, що в душі людській
Все борються із світлими; пощо
Усі ті сльози, муки і страждання;
К чому ведуть людські провини й блуди;
І що за ціль життя, і праць, і змагань
Тих мільонів, мільонів душ,
Що житимуть віднині і довіку.
Я бачив ті дороги, по котрих
Підуть вони,— тяжкі, круті дороги!
Важкими жертвами прийдеться їм
Усякий, хоч найменший крок до правди,
До спільного добра всіх купувати.
О боже мій! Коли ти дав мені
Побачить те, чого ніхто не бачив,
Пізнати те, чого ніхто не знає,—
То все ж, о всеблагий, не даром се!
Позволь же до людей мені піти,
Навчити їх, дорогу показати,

Щоб добровільно тими йшли стежками,
Що ти їм назначив і по котрих
Вони пішли б аж по століттях мук
І блуканини! Дай мені сю ласку!
Нехай не марно я терпів і мучивсь,
Хай хоч мое останнє слово їм
Спасенним стане!»